

ZESPÓŁ SZKÓŁ TECHNICZNYCH

W ŁAŃCUCIE

PROGRAM EDUKACYJNO - PROFILAKTYCZNY

1. Cele programu
2. Adresaci programu
3. Tematyka programu
4. Metody osiągnięcia celów
5. Wskaźniki osiągnięcia celów
6. Osoby odpowiedzialne za realizację
7. Szczegółowy plan ogólnoszkolnych działań profilaktycznych
8. Sposoby ewaluacji form działalności profilaktycznej

rok szkolny 2009/2010

1. CELE PROGRAMU:

1. Ochrona ucznia przed agresją, uzależnieniami i wypadnięciem z systemu edukacji spowodowanym dużą absencją.
2. Zapobieganie patologiom tj. agresja, przemoc, uzależnienia i właściwe reagowanie w chwili pojawiania się ich na terenie naszej szkoły oraz w środowisku lokalnym.
3. Zwiększenie bezpieczeństwa ucznia w szkole i na jej terenie.
4. Promowanie zdrowego stylu życia i alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu.
5. Poprawa komunikacji w relacjach nauczyciel - uczeń, uczeń - rodzice, uczeń – uczeń
6. Poprawa frekwencji uczniów

2. ADRESACI PROGRAMU:

Program profilaktyki kierowany jest do uczniów, nauczycieli i rodziców.

3. TEMATYKA PROGRAMU:

1. Profilaktyka dotycząca bezpiecznej drogi do szkoły
2. Profilaktyka w zakresie bezpiecznych warunków nauki
3. Profilaktyka uzależnień
  - Profilaktyka palenia papierosów
  - Profilaktyka picia alkoholu
  - Profilaktyka narkomanii i lekomanii
4. Wewnątrzszkolny program przeciwdziałania przemocy i agresji w szkole.
Tematy:
  - „Co to jest przemoc? ”
  - „Radzę sobie z sytuacją trudną”
  - „Tworzymy klasowy kodeks zasad przeciwko przemocy”
5. Program poprawy frekwencji w szkole

4. METODY OSIĄGANIA CELÓW:

- a) W ramach godzin wychowawczych:
  - Pogadanki
  - Dyskusje
  - Debaty
  - Burze mózgów
  - Metody projektowe
  - Spotkanie ze specjalistą
- b) W ramach wycieczek szkolnych:
  - Obserwacja
- c) W ramach spotkań z rodzicami:
  - Pogadanki

- Dyskusje
  - Wykłady
  - Warsztaty
- d) Rozmowy indywidualne z uczniami i rodzicami
- e) Apele szkolne

5. WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELÓW:

·Uczeń:

- Posiada wiedzę na temat konsekwencji zachowań ryzykownych
- Posiada wiedzę na temat uzależnień i ich skutków zdrowotnych, społecznych i prawnych
- Posiada wiedzę dotyczącą bezpieczeństwa w szkole i na jej terenie
- Posiada wiedzę na temat agresji i przemocy
- Zna konsekwencje palenia papierosów na terenie szkoły
- Zna konsekwencje przychodzenia do szkoły pod wpływem alkoholu i picia alkoholu na terenie szkoły
- Zna konsekwencje przychodzenia do szkoły pod wpływem środków zmieniających świadomość i rozprowadzania ich na jej terenie
- Zna konsekwencje zachowania agresywnego i używania przemocy
- Potrafi podejmować właściwe decyzje
- Kształtuje postawę asertywną
- Systematycznie uczęszcza do szkoły
- Nie zachowuje się agresywnie

·Rodzice:

- Uczestniczą w pedagogizacji i wspierają wychowawców w walce z uzależnieniami i zachowaniami agresywnymi
- Potrafią właściwie reagować w przypadku pojawienia się zachowań ryzykownych
- Są świadomi roli rodziny w kształtowaniu postaw dziecka
- Kontrolują nieobecności dzieci na zajęciach edukacyjnych

Nauczyciele:

- Systematycznie dostarczają wiedzy na temat uzależnień i ich konsekwencji
- Właściwie reagują na występujące zachowania ryzykowne
- Przestrzegają procedur postępowania w sytuacjach zagrożenia
- Dbają o bezpieczeństwo uczniów w czasie lekcji i na przerwach
- Uczą zachowań asertywnych
- Utrzymują stały kontakt z rodzicami pedagogiem szkolnym
- Systematycznie sprawdzają obecności ucznia na zajęciach

6. OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ :

- dyrektor szkoły,
- zakładowy inspektor pracy,
- nauczyciele,
- pedagog szkolny,
- rodzice.

7. SZCZEGÓŁOWY PLAN OGÓLNOŠKOLNYCH DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

Obszar działania	działanie	cele	Osoba odpowiedzialna/ realizacja
Profilaktyka dotycząca bezpiecznej drogi do szkoły	<p>Zapoznanie uczniów zasadami bezpiecznego poruszania się po drogach. zewnętrznych i wewnętrznych</p> <p>***</p> <p>Zapoznanie z przepisami ruchu drogowego i znakami drogowymi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • uświadomienie uczniom zagrożeń występujących trakcie poruszania się po drogach, • przypomnienie o konieczności właściwego korzystania z dróg. • Poznanie przepisów „Prawo o ruchu drogowym”. 	<p>Klasy pierwsze do końca września Zakładowy Inspektor Pracy Klasy pozostałe – wychowawcy klas na godz wych.</p> <p>***</p> <p>Nauczyciel przedmiotu „Przepisy ruchu drogowego” w trakcie realizacji programu.</p>
Profilaktyka w zakresie bezpiecznych warunków nauki	<p>Zapoznanie uczniów regulaminami pracowni i sali gimnastycznej.</p> <p>***</p> <p>Omówienie zasad bezpiecznego użytkowania sprzętu elektrycznego.</p> <p>***</p> <p>Omówienie zagrożeń wynikających z niewłaściwego korzystania z Internetu</p> <p>***</p> <p>Poznanie procedur postępowania w przypadku zagrożeń</p>	<ul style="list-style-type: none"> • uświadomienie uczniom zagrożeń występujących w pracowniach podczas zajęć, • poznanie procedur w przypadku wystąpienia zagrożeń, • doskonalenie wiedzy i umiejętności z zakresu bezpieczeństwa • poznanie zasad udzielania pierwszej pomocy, • tworzenie warunków do bezpiecznej nauki w szkole 	<p>Do końca września-nauczyciele poszczególnych przedmiotów</p> <p>***</p> <p>Wychowawcy klas w porozumieniu z ZIP w trakcie godz.wych..</p> <p>***</p> <p>Nauczyciel technologii informacyjnej w trakcie realizacji programu nauczania.</p> <p>***</p> <p>Nauczyciel PO w trakcie realizacji programu nauczania.</p>

	*** Poznanie zasad udzielania pierwszej pomocy.		*** Nauczyciel PO w trakcie realizacji programu nauczania
Profilaktyka uzależnień	Profilaktyka palenia papierosów	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wie, czym jest nikotyna i tytoń • wzbogaca wiedzę na temat szkodliwości palenia papierosów • ma świadomość, że palenie jest słabością człowieka • umie odmawiać i zachować się w sytuacjach trudnych 	Wychowawca, pedagog / na godzinach wychowawczych – wg ustaleń
	Profilaktyka picia alkoholu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wie, czym jest alkohol • zna pojęcie alkoholizmu • potrafi wskazać przyczyny i skutki sięgania po alkohol • wzbogaca wiedzę na temat szkodliwości picia alkoholu • ma świadomość, że picie alkoholu jest wynikiem słabości człowieka • umie odmawiać gdy ktoś namawia go do picia alkoholu 	Wychowawca, pedagog / na godzinach wychowawczych – wg ustaleń
	Profilaktyka narkomanii i lekomanii	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wie, czym jest narkotyk, • zna pojęcie narkomania i lekomania • wzbogaca wiedzę na temat negatywnego wpływu narkotyku i dużej ilości leków na organizm człowieka • ma świadomość, że sięganie po narkotyki i leki jest oznaką słabości • potrafi odmówić gdy ktoś namawia go do sięgnięcia po narkotyki lub leki 	Wychowawca, pedagog / na godzinach wychowawczych – wg ustaleń

<p>Profilaktyka agresji i przemocy w szkole</p>	<p>Profilaktyka zachowań agresywnych według wewnątrzszkolnego programu przeciwdziałania przemocy i agresji w szkole.</p>	<p>CELE GŁÓWNE:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Eliminowanie zachowań agresywnych i przemocy wśród młodzieży. 2. Wzrost poczucia bezpieczeństwa ucznia w szkole. <p>CELE SZCZEGÓŁOWE:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dostarczenie wiedzy na temat praw człowieka, dziecka i ucznia oraz procedur postępowania w przypadku łamania zasad. 2. Dostarczenie wiedzy na temat przyczyn zachowań agresywnych. 3. Wykształcenie umiejętności rozwiązywania konfliktów oraz radzenia sobie z sytuacją przemocy i agresji. 4. Integracja uczniów w szkole i wzmocnienie więzi. <p>TEMAT: „CO TO JEST PRZEMOC?”</p> <p>CELE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zawarcie kontraktu - dostarczenie informacji na temat zjawiska przemocy. <p>TEMAT: „RADZĘ SOBIE Z SYTUACJĄ TRUDNĄ”</p> <p>CELE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zdobycie umiejętności analizy sytuacji konfliktowej (wyodrębnienie potrzeb, uczuć i zachowań) - nauka wyrażania uczuć i potrzeb w takich sytuacjach - ćwiczenie reagowania w sytuacji przemocy 	<p>***</p> <p>Wychowawca, pedagog / na godzinach wychowawczych – wg programu szczegółowego</p> <p>***</p> <p>Pedagog/ Zorganizowanie spotkania z policjantem dla uczniów klas I – termin: XI 2009</p> <p>***</p> <p>wychowawca, pedagog/ wykład dla rodziców w czasie spotkania wychowawczego</p>
--	--	---	---

		<p>TEMAT: „TWORZYMY KLASOWY KODEKS ZASAD PRZECIWKO PRZEMOCY”</p> <p>CELE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost poczucia bezpieczeństwa ucznia w klasie i szkole - wzmocnienie więzi między uczniami w klasie 	
<p>Program poprawy frekwencji w szkole</p>	<p>Według: „Programu Naprawy Frekwencji ZST w Łąncucie”</p>	<p>Cele ogólne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększenie frekwencji w stosunku do roku ubiegłego ▪ poznanie czynników wpływających na niską frekwencję uczniów ▪ rozważenie strategii postępowania wobec uczniów opuszczających zajęcia ▪ wypracowanie metod kształcenia właściwego zachowania uczniów ▪ kształtowanie umiejętności nauczycieli w radzeniu sobie z problemami wynikającymi z dyscyplinowania i motywowania uczniów ▪ doprowadzenie do refleksji nad własną praktyką nauczycielską ▪ stworzenie możliwości współpracy pomiędzy różnymi grupami nauczycieli na terenie szkoły, nauczycielami i rodzicami, nauczycielami, rodzicami i uczniami <p>cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w szkole istnieje jednolity, spójny system usprawiedliwiania • w szkole monitorowana (raz w miesiącu) jest frekwencja uczniów • szkoła informuje rodziców ucznia, wójta gminy (burmistrza, prezydenta) 	<p>Dyrekcja, wychowawcy, nauczyciele, pedagog/ cały rok</p>

		<p>miasta) o niespełnieniu przez ucznia obowiązku nauki</p> <ul style="list-style-type: none"> • uczniowie znają korzyści płynące z uczenia się i uczestnictwa w zajęciach lekcyjnych • uczniowie, rodzice i nauczyciele znają system usprawiedliwień • nauczyciele prowadzą lekcje metodami aktywizującymi • szkoła posiada środki na nagrody dla uczniów • szkoła jest miejscem bezpiecznym, uczniowie otoczeni są opieką 	
--	--	--	--

8. SPOSOBY EWALUACJI FORM DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNEJ:

- ankieta
- obserwacja
- rozmowa
- wywiad
- analiza dokumentacji szkolnej

WEWNĄTRZSZKOLNY
PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY I AGRESJI W SZKOLE

WEWNĄTRZSZKOLNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY I AGRESJI W SZKOLE

STWORZONY DLA POTRZEB ZESPOŁU SZKÓŁ TECHNICZNYCH W ŁAŃCUCIE

WSTĘP:

Z uwagi na występujące w szkole zjawisko agresji wśród młodzieży podjęliśmy działania profilaktyczne w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania przemocy w szkole. W związku z powyższym przystąpiliśmy do stworzenia wewnątrzszkolnego programu przeciwdziałania przemocy i agresji.

Założenia teoretyczne programu wynikają z podstawowych prawidłowości i zasad psychologii ogólnej i społecznej.

CELE GŁÓWNE:

1. Eliminowanie zachowań agresywnych i przemocy wśród młodzieży.
2. Wzrost poczucia bezpieczeństwa ucznia w szkole.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Dostarczenie wiedzy na temat praw człowieka, dziecka i ucznia oraz procedur postępowania w przypadku łamania zasad.
2. Dostarczenie wiedzy na temat przyczyn zachowań agresywnych.
3. Wykształcenie umiejętności rozwiązywania konfliktów oraz radzenia sobie z sytuacją przemocy i agresji.
4. Integracja uczniów w szkole i wzmocnienie więzi.

HARMONOGRAM PRACY

ZADANIA	TERMIN PRZEPROWADZENIA	ŚRODKI	OSOBA ODPOWIEDZIALNA
1. Diagnoza problemu przemocy i agresji w szkole w oczach rodziców	I semestr	Ankieta dla rodziców	Przygotowanie ankiet: pedagog szkolny Przeprowadzenie badań: Wychowawcy klas Opracowanie badań: pedagog szkolny Podsumowanie wyników w klasie: Wychowawcy klas Podsumowanie wyników w całej szkole: pedagog szkolny
2. Diagnoza problemu przemocy i agresji w szkole w oczach uczniów wybranych klas	Październik 2009	Ankieta dla uczniów wybranych klas	Przygotowanie ankiet i opracowanie wyników: pedagog szkolny
2. Zajęcia obejmujące profilaktykę przemocy i agresji w szkole	Listopad 2009 – Marzec 2010	3 godziny lekcyjne	Przygotowanie scenariuszy zajęć: Pedagog szkolny Przeprowadzenie zajęć: Pedagog (2 godziny) wychowawcy klas (1 godzina)
3. Diagnoza samopoczucia dziecka w szkole oraz stopnia rozprzestrzeniania się zachowań agresywnych.	Kwiecień 2010	Ankieta dla ucznia	Przygotowanie ankiet, Przeprowadzenie badań: pedagog Podsumowanie wyników w klasie: Wychowawcy klas Podsumowanie wyników całej szkoły : pedagog
4. Szkolny dzień przeciw przemocy.	Marzec 2010	Szkolny konkurs o tematyce przemocy	pedagog szkolny i wychowawcy klas
5. Wywieszenie szkolnej gazetki okolicznościowej w całości poświęconej problematyce przemocy i agresji w szkole.	Kwiecień 2010	gazetka	Pedagog szkolny

**SCENARIUSZE ZAJĘĆ
Z ZAKRESU PROFILAKTYKI
PRZEMOCY I AGRESJI
W SZKOLE**

Propozycje dla wychowawców

ZAJĘCIA nr 1

TEMAT: „CO TO JEST PRZEMOC? ”

CELE:

- zawarcie kontraktu
- dostarczenie informacji na temat zjawiska przemocy.

WPROWADZENIE

Od dzisiaj rozpoczynamy w naszej szkole wdrażanie „ Wewnątrz szkolnego programu przeciwdziałania przemocy i agresji w szkole.”

Przez kolejne trzy spotkania (w ramach godzin wychowawczych) będziemy zajmować się problematyką przemocy w szkole. Wiemy, że takie sytuacje się zdarzają. Być może wśród nas są osoby, które kiedyś użyły przemocy, albo padły jej ofiarą. Nie będziemy na zajęciach ujawniać tych osób. My zajmiemy się zmniejszaniem przemocy w szkole i zrobimy tak, że będzie żyło się w niej miło i spokojnie.

PRZYJĘCIE ZASAD PRACY Z KLASĄ

Chcielibyśmy, aby na zajęciach obowiązywały następujące zasady :

1. Jedna osoba mówi – reszta słucha, nie przerywa wypowiedzi.
2. Zwracamy się do siebie tylko po imieniu.
3. Nie oceniamy wypowiedzi koleżanki / kolegi.
4. Mówimy o konkretnym zachowaniu a nie o osobie.
5. Zwracamy uwagę na wszystkich uczniów, szczególnie tych mniej aktywnych i wycofujących się.
6. Zasada tajemnicy grupy – to, co się dzieje pozostanie między nami.

FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ:

Dla uzyskania lepszego kontaktu z klasą proponujemy każde zajęcia przeprowadzać siedząc w kręgu lub w innej swobodnej formie.

ĆWICZENIE NR 1.

„BURZA MÓZGÓW” NA TEMAT PRZEMOCY.

Zachęcamy uczniów do podawania skojarzeń dotyczących przemocy i agresji. Wszystkie pomysły zapisujemy na tablicy. Przy odpowiedniej ilości prosimy pierwszego ochotnika o określenie tych skojarzeń, które dotyczą przemocy fizycznej.

Następny uczeń określa innym kolorem skojarzenia związane z przemocą psychiczną.

Na podstawie tego podziału omawiamy charakterystykę zjawiska przemocy posiłkując się załączonym schematem, a także koniecznie należy omówić definicję znęcania się.

Uczeń jest ofiarą znęcania się wtedy, kiedy narażony jest na powtarzające się negatywne działania i ataki ze strony innego ucznia lub całej grupy. Może to być znęcanie się jawne np. bicie, zabieranie pieniędzy i rzeczy, niszczenie rzeczy, obrażanie w sposób dokuczliwy, wyśmiewanie itp.

Może również mieć formę ukrytą np. obgadywanie, izolowanie, wykluczanie z grupy.

ĆWICZENIE NR 2.

„MITY O PRZEMOCY.”

Nauczyciel odczytuje „Mity o przemocy” i próbuje nawiązać dyskusje z klasą na temat każdego z mitów.

Mity i stereotypy na temat przemocy

Wiele społeczeństw aprobuje przemoc w domu. Świadczą o tym chociażby powszechnie panujące mity, stereotypy, przysłowia i porzekadła utrudniające prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy okrucieństwa wobec bliskich.

Wszystkie mity przekonują o słuszności braku reakcji ze strony świadków przemocy, ofiary zmuszają do milczenia, a sprawców utwierdzają w przekonaniu o bezkarności ich czynów.

Mity o przemocy w rodzinie:

Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa nikt nie powinien się wtrącać

Nieprawda

Przemoc, wykorzystywanie, bicie, krzywdzenie osób bliskich jest przestępstwem, tak samo groźnym i podlegającym karze jak przemoc wobec obcych. Fakt zawarcia małżeństwa czy mieszkanie pod jednym dachem nie stanowi okoliczności zezwalającej na przemoc ani nie znosi odpowiedzialności za popełnianie czynów karnych przez prawo.

Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego

Nieprawda

Przemoc w rodzinie występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia czy sytuacji materialnej.

Przemoc jest wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiar

Nieprawda

Przemoc to nie tylko działania pozostawiające siniaki, złamania czy oparzenia, to także poniżanie, obelgi, zmuszanie do określonych zachowań, groźenie, zastraszanie.

Jeśli ktoś jest bity to znaczy, że na to zasłużył

Nieprawda

Nikt nie zasługuje na bicie, krzywdzenie, maltretowanie bez względu na to co zrobił czy powiedział. Nikt nie ma prawa znęcać się, poniżać, bić innych.

Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych

Nieprawda

Przemoc domowa nie jest sprawą rodzinną, jest przestępstwem ściganym przez prawo. Policja jest powołana dla ochrony bezpieczeństwa osób, zapobiegania popełnianiu przestępstw i ścigania sprawców przestępstw bez względu na to czy ofiara należy do rodziny sprawcy czy nie. Blisko 90% badanych uważa, że w przypadku przemocy w rodzinie ktoś powinien interweniować, a 80% badanych uważa, że powinna to robić policja. Pozostali wskazują na innych członków rodzin i sąsiadów (OBOP, grudzień 1997).

Ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc

Nieprawda

Ofiary przemocy domowej zawsze próbują się bronić, ich działania są jednak mało skuteczne. Wypróbują różne, często nieracjonalne strategie obronne, które w konsekwencji powodują nasilenie przemocy.

To był jednorazowy incydent, który się nie powtórzy

Nieprawda

Przemoc domowa rzadko jest jednorazowym incydem. Jeżeli nie zostaną podjęte stanowcze działania wobec sprawcy - przemoc się powtórzy. Policja zwykle jest wzywana w ekstremalnych sytuacjach, gdy przemoc ma już długą historię.

Gdyby naprawę ofiara cierpiała odeszłaby od sprawcy

Nieprawda

Ofiary naprawę cierpią, nikt nie lubi być bitym i poniżanym. To, że ofiary nie odchodzą od sprawcy wynika zwykle z ich zależności od sprawcy, z trudności mieszkaniowych, z przekonań odnośnie małżeństwa, z nacisków jakim są poddawane ofiary ze strony sprawcy, a także rodziny, kolegów, sąsiadów.

Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol

Nieprawda

Nawet uzależnienie od alkoholu nie zwalnia od odpowiedzialności za czyny dokonywane pod jego wpływem. Alkohol jedynie ułatwia stosowanie przemocy, sprawcy często piją po to, by znęcać się i bić swoich bliskich, a stanem nietrzeźwości próbują usprawiedliwiać swoje zachowania, by uniknąć odpowiedzialności.

Gwałt w małżeństwie nie istnieje

Nieprawda

Gwałtem jest doprowadzenie innej osoby do poddania się czynowi nierządnemu lub do wykonania takiego czynu, stosując przemoc, groźbę bezprawną lub postępek (patrz art. 168 k.k.) i nigdzie nie jest napisane, że nie dotyczy to osób bliskich napastnika. Każdy ma prawo do decydowania o swoim życiu intymnym, akt ślubu nie odbiera tego prawa.

Osoby używające przemocy muszą być chore psychicznie

Nieprawda

Nie ma bezpośredniego związku między przemocą a chorobą psychiczną. Przemoc jest demonstracją siły i chęcią przejęcia całkowitej kontroli i władzy nad drugą osobą.

ĆWICZENIE NR 3.

„SYTUACJE ZWIĄZANE Z PRZEMOCĄ”

Dzielimy uczniów na 4-osobowe grupki. Prosimy, aby każda grupa przypomniała sobie sytuacje związane z przemocą i agresją wśród uczniów jakie pamięta z ostatniego roku (bez podawania nazwisk) i zapisała je na kartce.

Następnie rozmawiamy z uczniami o przytoczonych przykładach. Możemy kierować rozmowę zadając pytania np. Co o tym myślicie?, Jak czuła się osoba pokrzywdzona?, Dlaczego do tego doszło? Czy to było sprawiedliwe?

ĆWICZENIE NR 4.

„PRZYCZYNY ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH”

Klasa dzieli się losowo na 4-5-osobowe grupki (np. poprzez odliczanie). Uczniowie mają zastanowić się nad odpowiedzią na pytanie: „Dlaczego jedni uczniowie znęcają się nad innymi?” i zapisać je na kartce.

Wszystkie pomysły zapisujemy na tablicy. Powinny pojawić się takie pomysły jak: - bicie w domu, - agresja rodziców, - potrzeba dominacji i władzy.

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ:

Zachęcamy każdego ucznia z klasy, aby dokończył zdanie: „ Na dzisiejszych zajęciach dowiedziałem się, że:.....”

ZAJĘCIA NR 2.

TEMAT: „RADZĘ SOBIE Z SYTUACJĄ TRUDNĄ”

CELE:

- zdobycie umiejętności analizy sytuacji konfliktowej (wyodrębnienie potrzeb, uczuć i zachowań)
- nauka wyrażania uczuć i potrzeb w takich sytuacjach
- ćwiczenie reagowania w sytuacji przemocy

WPROWADZENIE:

Sytuacje przemocy czy znęcania mogą przytrafić się każdemu. Wiele osób nie wie jak się wtedy zachować. Dlatego też dzisiaj będziemy chcieli wspólnie wymyślić i nauczyć się radzić sobie w trudnych sytuacjach.

ĆWICZENIE NR 1

„ĆWICZYMY REAGOWANIE W SYTUACJACH PRZEMOCY”

Prosimy chętnych do odgrywania scenek. Jedna osoba może zagrać tylko w jednej scenie. Odgrywamy 3 scenki po kolei. Po każdej z nich główny aktor dzieli się swymi odczuciami i mówi czy to było dla niego trudne czy łatwe doświadczenie.

Pozostali w klasie w skupieniu przypatrują się.

SCENKA NR 1.

Jackowi bardzo chce się pić. W czasie krótkiej przerwy biegnie do szkolnego sklepiku i ustawia się jako jeden z pierwszych, pewny, że zdąży się napić. Gdy już dochodzi do okienka, Adam, chłopak z innej klasy, wypycha go z kolejki mówiąc: „Spadaj, ja tu stałem”

SCENKA NR 2.

Na boisku podczas przerwy podchodzą do ciebie dwaj silni, dobrze zbudowani chłopcy i mówią: ”Dawaj 10 złotych”

SCENKA NR 3.

Twoja dobra koleżanka mówi przy tobie do drugiej dziewczyny coś obraźliwego o tobie, a także wyśmiewa się z twojego ubrania.

Następnie dzielimy klasę na 4- osobowe grupki i każdy wypełnienia arkusz uczuć i zachowań ofiary przemocy.

ARKUSZ UCZUĆ I ZACHOWAŃ OFIARY PRZEMOCY

NR SCE NKI	UCZUCIA I EMOCJE OFIARY	CO DANA OSOBA POWINNA ZROBIĆ

ĆWICZENIE NR 2.

„BEZPIECZNE – NIEBEZPIECZNE”

Odcytujemy kolejne sytuacje i rozmawiamy z uczniami jak zachować się bezpiecznie w każdej z nich. Chodzi o to, aby pokazać uczniom, że w pewnych sytuacjach bezpieczniej jest ulec niż narazić się na pobicie. Należy podkreślić, że tonie jest wtedy tchórzostwo ale obrona siebie.

Sytuacje:

1. Na korytarzu podchodzi do ciebie grupka chłopców i zaczyna cię kopać. Niedaleko jest nauczyciel i dużo uczniów.
2. Wychodzisz ze szkoły późnym wieczorem, jest ciemno i pusto. Podchodzi do ciebie grupka wysokich chłopaków, mają noże. Grożą i chcą abyś oddała im pieniądze bo inaczej potną mi ubranie albo zrobią coś gorszego.
3. Trzy osoby niszczą twój plecak w szatni. Wokół jest pełno uczniów.

ĆWICZENIE NR3.

„ĆWICZYMY POMAGANIE OSOBIE, KTÓRA ZNALAZŁA SIĘ W SYTUACJI PRZEMOCY”

Dzielimy klasę na małe grupki. Każda z nich otrzymuje kartkę z zestawem sytuacji. Uczniowie po odczytaniu ich mają odpowiedzieć na trzy pytania:

1. Co czuje osoba poszkodowana?
2. Dlaczego te osoby użyły przemocy?
3. W jaki sposób mógłbyś pomóc osobie poszkodowanej?

SCENARIUSZE :

- a. Widzisz w szatni jak grupka starszych uczniów próbuje zabrać młodszemu pieniądze.
- b. Twoje koleżanki obgadują w nieprzyjemny i obraźliwy sposób nieobecną dziewczynę. To nie jest twoja przyjaciółka ale denerwuje cię treść ich rozmowy.
- c. Na twoich oczach koledzy chowają teczkę uczniowi, któremu wszyscy dokuczają. Uczeń bezskutecznie szuka teczki, podczas gdy inni się śmieją.

- d. Twoje koleżanki nie chcą rozmawiać z jedną dziewczyną z klasy. Uważają, że się wywyższa i przy każdej okazji wyśmiewają się z niej. Ty uważasz, że dziewczyna jest fajna i nie zasługuje na takie traktowanie.

POSUMOWANIE ZAJĘĆ:

Każdego ucznia zachęcamy, aby dokończył zdanie: „Na zajęciach nauczyłem się, że.....”

ZAJĘCIA NR 3.

TEMAT: „TWORZYMY KLASOWY KODEKS ZASAD PRZECIWKO PRZEMOCY”

CELE:

- wzrost poczucia bezpieczeństwa ucznia w klasie i szkole
- wzmocnienie więzi między uczniami w klasie

Potrzebne materiały: Duży arkusz papieru, pisaki.

WPROWADZENIE:

Rozpoczynamy zajęcia od zapoznania uczniów z Polską Deklaracją Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, która została przygotowana w grudniu 1995 roku na II Ogólnopolskiej Konferencji na temat Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

POLSKA DEKLARACJA W SPRAWIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc w rodzinie jest szczególnie drastycznym problemem w naszym kraju. Sprzyja jej bierność obywateli i bezsilność służb publicznych. Dlatego wzywamy parlament, administracją rządową i samorządową, sądownictwo, prokuraturę masmedia oraz wszystkich obywateli Rzeczypospolitej Polskiej do przeciwdziałania przemocy i postępowania zgodnie z następującymi zasadami etycznymi:

1. **KAŻDY CZŁOWIEK**
ma prawo do życia w środowisku rodzinnym, wolnym od przemocy, która jest naruszeniem praw i dóbr osobistych
2. **CZŁOWIEK**
doświadczający przemocy nie może być za nią obwiniany
3. **DZIECI I MŁODZIEŻ**
mają prawo do wzrastania w bezpiecznym środowisku wolnym od przemocy, a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić
4. **KAŻDY CZŁOWIEK**
doświadczający przemocy ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej, bez naruszania jego godności osobistej
5. **KAŻDY CZŁOWIEK**
ma prawo do wiedzy potrzebnej do radzenia sobie z przemocą
6. **KAŻDY CZŁOWIEK**
ma prawo do przeciwdziałania przemocy w rodzinie

7. **KAŻDY CZŁOWIEK**

ma obowiązek udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie

8. **CZŁOWIEK**

doświadczający przemocy nie może być za nią obwiniany

9. **CZŁOWIEK**

doświadczający przemocy nie może być za nią obwiniany

Deklaracja przyjęta w grudniu 1995 roku na II Ogólnopolskiej Konferencji na temat
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

ĆWICZENIE NR 1.

Prosimy każdego ucznia, aby zastanowił się nad swoim zachowaniem wobec kolegów i koleżanek, nad tym jak traktuje innych, czy czasem zdarza się używać przemocy (rozumianej bardzo szeroko) oraz co mógłby zmienić w swoim zachowaniu, aby inni poczuli się lepiej.

Uczniowie na kartkach odpowiadają na pytanie: „Co mogę zrobić, aby innym w mojej klasie żyło się lepiej” wpisane odpowiedzi będą jednocześnie osobistą deklaracją wobec wszystkich.

Po wykonaniu zadania zbieramy kartki i odczytujemy..

ĆWICZENIE NR 2.

„ TWORZYMY KLASOWY KODEKS ZASAD PRZECIWKO PRZEMOCY”

Dzielimy klasę na 4-5-osobowe zespoły, w których mają powstać własne zasady traktowania siebie nawzajem (i kar za znęcanie się nad innymi). Pomagamy uczniom w tworzeniu tych zasad.

Następnie spisujemy wszystkie propozycje na tablicy i wybieramy wspólnie metodą głosowania te, które zaakceptowała większość klasy. Przegłosowane zasady zapisujemy na dużej płachcie papieru. Wieszamy ją w widocznym miejscu . Wszyscy uczniowie po kolei podpisują ustalone zasady.

Od tego momentu klasa zobowiązała się przestrzegać

Co jakiś czas uczniowie wspólnie z wychowawcą powinni wracać do swojego kodeksu i sprawdzać czy jest przestrzegany (można powołać osobę za to odpowiedzialną). Jeśli któraś z norm została przekroczona, sprawca powinien ponieść konsekwencje .

Przy tworzeniu Klasowego Kodeksu należy pamiętać, że poza innymi pomysłami powinny się tam znaleźć takie propozycje:

- nie znęcamy się nad innymi uczniami
- staramy się pomóc uczniom, nad którymi się ktoś znęca
- informujemy dorosłych nad którymi się ktoś znęca

- włączamy do rozmów i wspólnych zajęć osoby, które stoją na uboczu.

PODSUMOWANIE:

Rozmawiamy trochę dłużej o korzyściach wyniesionych ze spotkań, o refleksjach płynących z doświadczeń przeżytych w trakcie ćwiczeń.

ANKIETA DLA RODZICÓW

Pedagog Zespołu Szkół Technicznych w Łąncucie zwraca się z uprzejmą prośbą o wyrażenie opinii na temat agresji i przemocy w szkole, celem przeciwdziałania zaistniałemu zjawisku. Ankieta jest anonimowa. Z wnioskami zostaną Państwo zapoznani.

1. Czy znane są Pani/Panu przejawy agresji w szkole?
  - a) tak
  - b) nie
2. Jak często dziecko sygnalizuje tego rodzaju zdarzenia?
  - a) w ogóle
  - b) raz lub dwa razy
  - c) często
3. W jakiej formie przejawia się agresja i przemoc w szkole?
  - a) pobicia
  - b) wymuszanie pieniędzy
  - c) znęcanie się
  - d) zastraszanie, grożenie
  - e) oskarżanie, ośmieszanie, przezywanie
  - f) inne.....

4. W jaki sposób Pani/Pan reaguje na wszelkie przejawy agresji w szkole?

.....
.....
.....

5. Czy obserwuje Pani/Pan przejawy agresji (słownej lub fizycznej) dziecka w domu?

- a) tak
- b) nie

Jeżeli tak, to jakie?

.....
.....
.....

6. Co zdaniem Pani/Pana jest przyczyną takiego zachowania dziecka?

- oddziaływanie rówieśników w szkole
- oddziaływanie kolegów i koleżanek z poza szkoły
- wpływ telewizji, prasy, gier komputerowych itp.
- atmosfera w domu rodzinnym (np. kłótnie rodziców, alkoholizm, przemoc w domu itp.)

7. Jakie środki zaradcze zdaniem Pani/Pana szkoła powinna zastosować w celu zapobiegania zjawiskom przemocy i agresji w szkole?

.....
.....
.....
.....

ankiety!

Dziękujemy za rzetelne wypełnienie

ANKIETA DLA UCZNIÓW NR I

Klasa.....

Wiek .....

uczeń / uczennica

W celu rozpoznania sytuacji w szkole pragniemy przeprowadzić ankietę, w której pytania związane są z agresją i przemocą w szkole. Ankieta jest anonimowa, dlatego też prosimy o rzetelną odpowiedź. Tylko Twoja szczerą postawą pozwoli nam wyciągnąć prawidłowe wnioski.

1. Czy czujesz się w szkole bezpieczny ?
  - a) tak
  - b) czasami
  - c) nigdy

2. Czy zachowania agresywne w szkole występują często?
  - a) tak
  - b) nie

3. Czy w szkole są uczniowie, których się boisz?
  - a) tak (ilu?) .....
  - b) nie
  - c) jeżeli chcesz to podaj nazwisko .....

4. Z jakimi przejawami agresji miałeś/aś do czynienia jako **O**fiara, **Ś**wiadek i **A**gresor. Zaznacz krzyżykiem i wpisz miejsce zdarzenia (np. klasa, boisko szkolne, ubikacje, korytarz, autobus, świetlica, teren poza szkołą i inne).

Lp.	Forma agresji	O	A	Ś	Miejsce zdarzenia
1.	Znęcanie się nad młodszymi i słabszymi.				
2.	Wyludzanie pieniędzy lub innych rzeczy.				
3.	Wandalizm (np. niszczenie sprzętu i własności innych uczniów).				
4.	Kopanie, bicie.				
5.	Popychanie, szarpanie.				
6.	Przemoc słowna (przezywanie, wyśmiewanie, obmawianie, poniżanie).				
7.	Zastraszanie, grożenie, szantażowanie, dokuczanie.				

5. Kto najczęściej jest agresorem?
- a) ciągle te same osoby
  - b) częściej chłopcy niż dziewczyny
  - c) częściej dziewczyny niż chłopcy
  - d) osoby z zewnątrz
  - e) jeżeli chcesz możesz podać nazwisko .....
6. Kogo najczęściej informujesz, kiedy doświadczasz bezpośrednio przemocy?
- a) wychowawcę
  - b) dyrektora szkoły
  - c) pedagoga lub psychologa
  - d) rodziców
  - e) kolegów
  - f) inne osoby.....
7. Co robisz w sytuacji, kiedy jesteś świadkiem zachowania agresywnego?
- a) nie reaguję
  - b) informuję (kogo?).....
  - c) włączam się do bójki
  - d) podejmuję próbę załagodzenia konfliktu
  - e) inne.....
8. Jakie formy pomocy byłyby skuteczne w celu uniknięcia przemocy oraz zachowań agresywnych w szkole?
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
9. Czy zajęcia na temat agresji uważasz za potrzebne ?
- a) tak
  - b) trochę
  - c) nie
- Jeżeli nie, uzasadnij swoje stanowisko
- .....
- .....
- .....
- .....

ankiety!

Dziękujemy za rzetelne wypełnienie

ANKIETA DLA UCZNIÓW NR II

Klasa.....

Wiek.....

uczeń / uczennica

W celu podsumowania programu profilaktycznego realizowanego w szkole pragniemy przeprowadzić ankietę, na temat agresji i przemocy w szkole. Ankieta jest anonimowa, dlatego też prosimy o rzetelną odpowiedź. Tylko Twoja szczerą postawą pozwoli nam wyciągnąć prawidłowe wnioski.

1. Czy czujesz się w szkole bezpieczny ?

- d) tak
- e) czasami
- f) nigdy

2. Czy zachowania agresywne występują często?

- d) tak
- e) nie

5. Czy w szkole są uczniowie, których się boisz?

- a) tak (ilu?) .....
- b) nie
- f) jeżeli chcesz to podaj nazwisko ..... ;-)

6. Z jakimi przejawami agresji miałeś/aś do czynienia jako **O**fiara, **Ś**wiadek i **A**gresor. Zaznacz krzyżykiem i wpisz miejsce zdarzenia (np. klasa, boisko szkolne, ubikacje, korytarz, autobus, świetlica, teren poza szkołą i inne).

Lp.	Forma agresji	O	A	Ś	Miejsce zdarzenia
1.	Znęcanie się nad młodszymi i słabszymi.				
2.	Wyłudzenie pieniędzy lub innych rzeczy.				
3.	Wandalizm (np. niszczenie sprzętu i własności innych uczniów).				
4.	Kopanie, bicie.				
5.	Popychanie, szarpanie.				
6.	Przemoc słowna (przezywanie, wyśmiewanie, obmawianie, poniżanie).				
7.	Zastraszanie, grożenie, szantażowanie, dokuczanie.				

5. Kto najczęściej jest agresorem?
- f) ciągle te same osoby
  - g) częściej chłopcy niż dziewczyny
  - h) częściej dziewczyny niż chłopcy
  - i) osoby z zewnątrz
  - j) jeżeli chcesz możesz podać nazwisko
6. Kogo najczęściej informujesz, kiedy doświadczasz bezpośrednio przemocy?
- g) wychowawcę
  - h) dyrektora szkoły
  - i) pedagoga lub psychologa
  - j) rodziców
  - k) kolegów
  - l) inne osoby.....
7. Co robisz w sytuacji, kiedy jesteś świadkiem zachowania agresywnego?
- f) nie reaguję
  - g) informuję (kogo?).....
  - h) włączam się do bójki
  - i) podejmuję próbę załagodzenia konfliktu
  - j) inne.....
1. Jakie formy pomocy byłyby skuteczne w celu uniknięcia przemocy oraz zachowań agresywnych w szkole?
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
2. Czy zajęcia na temat agresji zmieniły coś w Twoim zachowaniu i sposobie myślenia?
- d) tak
  - e) trochę
  - f) nic

Jeżeli tak to napisz co

.....

.....

.....

.....

Dziękujemy za rzetelne wypełnienie ankiety!

